

تاثیر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی ویژه کودکان بر فرهنگ شهروندی با نقش میانجی سرزندگی

مهشید محمدی* - دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران
سید ایمان پور حقیقی زاده - کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، قزوین، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی ویژه کودکان بر فرهنگ شهروندی با نقش میانجی سرزندگی و ارائه مدل بود. تحقیق به روش توصیفی - تحلیلی و به شکل میدانی انجام شد. جامعه آماری کلیه افراد ۱۶ تا ۱۱ سال که حداقل هفته ای دوبار از فضاهای ورزشی در شهر تهران استفاده می کنند جامعه آماری تحقیق را تشکیل دادند. براساس جدول کوکران برای جامعه نامحدود ۳۸۴ نفر در نظر گرفته می شود که با احتساب ۵٪ احتمال ریزش ۴۰۰ نفر به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شد. برای اندازه گیری متغیرهای تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی، فرهنگ شهروندی توسلی (۱۳۸۸)، سرزندگی شهری رخشانی نسب و رشیدیان (۱۳۹۶) استفاده شد. در این پژوهش برای اعتبار سازه (تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی)، برای تعیین پایایی مدل از دو شاخص پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ و از شاخص های روایی واگرا و همگرا (Ave) و مدل سازی معادلات ساختاری از نرم افزارهای اس.پی.اس نسخه ۲۳ و پی.ال.اس نسخه ۲ استفاده شد. شاخص برازش مدل $GOF = 0.72$ گزارش شد. نتایج نشان داد که ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی بر فرهنگ شهروندی با نقش میانجی سرزندگی تاثیر دارد. بنابراین اگر اماکن ورزشی فضایی پارکی امن و مطلوب را فراهم سازیم و فعالیت ها و تفریحات سالم به گونه ای سازمان یافته و مطابق با ارزش های جامعه ویژه کودکان میسر گردد، حضور فعال مردم و به تبع آن سرزندگی و زیست پذیری افراد جامعه افزایش می یابد.

کلید واژه ها: ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی، فرهنگ شهروندی، سرزندگی، کودکان

مقدمه

اماکن و فضاهای ورزشی در جهان امروز، مراکزی هستند که تعداد زیادی از مردم علاقه‌مند به فعالیت‌های ورزشی را در خود جای می‌دهند، باید اصول و ضوابط مدرن و فراگیر به منظور تأمین سلامت و امنیت برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی برای عموم مراجعه‌کنندگان و استفاده‌کنندگان این اماکن در آنها پیش‌بینی و اعمال شود. یکی از عواملی که می‌تواند در جذب هرچه بیشتر افراد به این اماکن نقش داشته باشد و لازم است مورد توجه هرچه بیشتر طراحان، معماران و سازندگان اماکن ورزشی قرار گیرد (کریم‌اللهی و همکاران، ۱۳۹۴، ۱۵۶). افزایش علاقه به ورزش، تمایل ورزشکاران برای اینکه به عنوان مصرف‌کنندگان مطرح شوند، افزایش یافته است. تیم‌ها و شرکت‌های ورزشی نیز بسیار علاقه‌مندند تا حد امکان مصرف‌کنندگان بیشتری را برای خرید بلیت‌های مسابقات و در پی آن محصولات خود جذب کنند تا از این طریق بر درآمدزایی و سودآوری و جبران هزینه‌های خود بیفزایند و بقای خود را در این صنعت عظیم تضمین کنند. چرا که یک راه بسیار مؤثر برای کاهش موانع اقتصادی برنامه‌های ورزشی، افزایش و نیز حفظ مشتریان ورزشی است. در همین راستا شناخت کافی از انسان و نحوه ارتباطش با سایرین و چگونگی آن می‌تواند در شکل‌دهی محیط برای برقراری بیشتر تعامل و ارتباط مؤثر باشد. لذا در این روند با بررسی انسان به عنوان یک موجود اجتماعی که دارای سطوح کمی و کیفی مختلفی از تعاملات اجتماعی است، شناخت قرارگاه‌های رفتاری و مناسبت‌های اجتماعی و فعالیت‌های دارای ظرفیت‌های بالقوه برای کنش‌های اجتماعی و روابط معنادار، اهمیت پیدا می‌کند (هیفمن^۱، ۲۰۱۰، ۴۶). یکی از مهمترین ابعادی که در طراحی محیط باید به آن دقت شود، فرایند احساس، ادراک و شناخت محیطی است که تجربه مکان را برای انسان هموار می‌سازد. به طوری که انسان‌ها نقش بسیار فعالی را در سازماندهی ادراکشان از محیط بازی می‌کنند (مک اندرو^۲، ۲۰۱۵، ۷۴). انسان نه تنها طبیعت بلکه خود، اجتماع و فرهنگ را نیز می‌سازد و در این فرایند ممکن است محیط را به شیوه‌های مختلف تفسیر کند. با وجود این واقعیت که ادراک را می‌توان در هریک از حواس مطالعه کرد، اغلب بررسی‌ها و نظریات بیشتر به ادراک دیداری و شنیداری توجه داشته‌اند. فرد در مواجهه با محیط خود با سیلی از اطلاعات روبه‌رو است که برای درک آن به مرتب کردن آنها می‌پردازد و هر جز از این اطلاعات را در محل خود قرار می‌دهد. فرد با کمک اندام‌های حسی خود اطلاعات دریافتی (فضا) را تجزیه و تحلیل کرده و در نهایت آنها را به صورت مطلوب یا نامطلوب ادراک می‌کند. ادراک مطلوب فضاهای ورزشی نیز از این قاعده مستثنا نمی‌باشد. زمانی که افراد از فضاهای ورزشی پارکی استفاده می‌کنند اطلاعات دریافتی از فضایی که در آن حضور دارند را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند. این اطلاعات که خروجی آن احساس مطلوب یا نامطلوب بودن می‌باشد از نظر پژوهشگران متفاوت است. به اعتقاد برخی از محققان عواملی محیطی، تجهیزات، دسترسی، امنیت، تسهیلات، امکانات رفاهی از جمله عواملی هستند که بر روی ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی تاثیر دارد (یون و لی و همکاران^۳، ۲۰۱۲، ۲۸). از طرفی عرصه‌های عمومی به عنوان مهمترین بخش شهرها و محیط‌های شهری تعریف شده‌اند. و قابلیت ایجاد ارتباط چهره به چهره سبب شده است که اصولاً فضاهای شهری و توجه به ارتقای کیفیت آنها به صورت یکی از مهمترین اهداف دانش طراحی شهری در دوران معاصر مطرح شود. علیپور و همکاران (۱۳۹۱) بیان می‌کنند کیفیت و سرزندگی یک فضا در شهر از برآیند مؤلفه‌هایی حاصل می‌شود که با شناسایی کارکردها و تأثیرات مناسب هر یک از آنها بر فضا می‌توان راهکارهایی برای بهبود کیفیت فضاهای شهری ارائه داد. بنابراین نشاط و سرزندگی یکی از معیارهای اصلی مکان‌هایی است که از کیفیت بالای برنامه‌ریزی و طراحی برخوردارند. محیط‌های شهری سرزنده، زمینه ساز تعاملات اجتماعی بین افراد متفاوت و خلق و افزایش سرمایه اجتماعی می‌گردند. در شهر سرزنده، اجزای کالبدی و اجتماعی در جهت سلامت و پیشرفت

1. Huffman

2. Mc Andrew

3. Eun & Lee

جامعه و هر فرد عضو آن جامعه، با هم کار می کنند. یکی از خصوصیات منفی زندگی امروز، کاهش فعالیت های جسمانی و تعاملات اجتماعی در بین افراد جامعه و عدم حضور فعال آنها در عرصه های ورزشی و فرهنگی- اجتماعی عمومی است. از جمله دلایل این مسئله طراحی نامناسب فضاهای ورزشی است که سبب می شود، افراد تمایل چندانی برای حضور در این محیطها نداشته باشند. فرانونین گرایان بازشناسی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی را در شناسایی جایگاه مفهوم فرهنگ و شهروند و به تبع آن فرهنگ شهروندی لازم می دانند. از این رو مطالعات شهروندی روند تازه ای می گیرد و با بازیابی مفهوم فرهنگ و تاثیر آن در زندگی جمعی شهروندی، شکل و روح جدیدی در مطالعات شهروندی دمیده می شود (ایزین و ترنر^۱، ۲۰۰۲). مسئله دیگر فرهنگ شهروندی می باشد. در حال حاضر تأکید بر مفهوم فرهنگ شهروندی به این دلیل است که زندگی در محیط های شهری و هر محیطی انسانی، مستلزم پذیرش و نهادینه کردن انواعی از هنجارهای اجتماعی، قانونی و حقوقی است که به شکلی پایدار ضمن نظامند ساختن روابط اجتماعی، تمامی فعالیتها، تمایلات و نیازهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی افراد را سامان داده و مانع از اعمال ستم و زور به شهروندان می شود. اما فرهنگ پدیده ای اکتسابی، انتقال پذیر، پویا و آموختنی است. به واسطه همین ویژگی ها، فرهنگ شهروندی را می توان قابلیت اکتسابی و توانایی غیر غریزی انسانی تعریف کرد که شکل دهنده به سبک کلی زندگی و تعاملات او با دیگران باشد. این در حالی است که در دهه های گذشته سر زندگی شهری به دغدغه های اصلی برای جامعه شناسان تبدیل شده است (اکتی و روزتملی^۲، ۲۰۱۱، ۲۳۶). کینان^۳ (۲۰۱۷) بیان می کنند که به طور خاص، محیط های طبیعی پتانسیل تسهیل رفتارهای مثبت فعالیت بدنی را با افزایش انگیزه، لذت بردن از ورزش و افزایش ادراک مطلوب دارند. علاوه بر این، مناطق طبیعی به طور گسترده تری برای تعداد بیشتری از افراد در دسترس می باشند و غالباً بدون هزینه می باشد (۱۰). به اعتقاد بامبرگا، هیچینگسب و لاتامب^۴ (۲۰۱۸) نقش و اهمیت فضای سبز در زندگی شهری، موضوعی است که بیش از هر چیز دیگر در شهرهای معاصر مورد توجه محققان شهری قرار گرفته است. لوریرو و ولووسو^۵ (۲۰۱۸) نیز بیان می کنند فضای ورزشی سبز می تواند ابزاری مفید برای برعکس کردن روند بی تحرک جامعه مدرن و در نتیجه بهبود سلامت جسمی و روانی انسان و کیفیت زندگی باشد. یه و همکاران^۶ (۲۰۱۶) معتقدند فعالیت بدنی در فضاهای ورزشی سبز دارای مزایای جسمی، روانی و عاطفی می باشد. متأسفانه سهم ناچیز رویکرد شهروندان ایرانی به ورزش و فعالیت های بدنی همگانی و حضور در پارک های تفریحی- ورزشی اساساً به کاستی های سازمانی، کمبود امکانات، عدم وجود برنامه راهبردی، فقدان مطالعه در زمینه ورزش های مطلوب جامعه و عدم استقبال جامعه از ورزش های همگانی و اماکن ورزشی- تفریحی پارک ها وابسته است و این در حالی است که فضاهای باز و مکان های تندرستی عمومی در واقع جلوه گر محیطی منطقی و قابل اعتماد برای پرداختن افراد به فعالیت های جسمانی متناسب با سطح و توانشان می باشند در تایید این موضوع زو و همکاران^۷ (۲۰۲۰) به بررسی ورزش و فضاهای شهری در اروپا پرداخته اند. نتایج این تحقیق نشان می دهد که فضاهای شهری به عنوان یکی از مهمترین مکان های ورزشی در اروپا محسوب می گردد و دولت ها باید از نظر تسهیلات این فضاها را تقویت کنند؛ بطوری که این فضاها از نظر باورهای مردم و دستگاه های ورزشی نیز دارای اصول و معیارهای استاندارد باشند. ترین و سیسیا^۸ (۲۰۲۱) بیان می کنند که فضاهای سبز احتمالاً مزایای اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی زیادی را برای انسان به ارمغان می آورد و در نتیجه کیفیت زندگی آنها را افزایش می دهد. بوستانها و فضاهای سبز شهری در بعد محیط زیست، پیامدهایی همچون تنوع زیستی، مطبوع بودن محیط، مدیریت منابع زیستی و آموزش مستمر زیست محیطی دارند. از لحاظ اقتصادی نیز این فضاها به رونق اقتصادی، افزایش ارزش زمین و توسعه گردشگری منجر می شوند. در حوزه اجتماعی نیز پیامدهای مثبتی همچون، انسجام اجتماعی،

1. Isin & Turner

2. Oktay and Rustemli

3. Kinnan

4. Bamberg, Hitchingsb & Lathamb

5. Loureiro & Veloso

6. Yeh et al

7. Zhu et al

8. Trinh & Cicea

ارتقای ظرفیت محلی، امنیت اجتماعی، شمول اجتماعی و... دارند. جیانیک^۱ و (۲۰۲۱) در نتایج تحقیقات خود تاثیر فضاهای سبز بر زندگی و درک شهروندان در شهرهای اروپایی را مورد تایید قرار دادند. درخشانی نسب و رشیدیان (۱۳۹۶) در بین مؤلفه های مورد بررسی به جز دو معیار تنوع فعالیت ها در پارک و شکل گیری عناصر مختلف زیبایی در آن و در دسترس بودن لوازم ورزشی و کاهش موارد انحرافی در بین جوانان، میلان ورزشی توانسته باعث افزایش در ۱۱ معیار سرزندگی فضاهای شهری مورد بررسی شود. مجیدی، کاشف، احدی و رسول آذر (۱۳۹۴) در مطالعه ای هفت عامل تحول در نگرش مسئولین و استفاده صحیح از امکانات، شاداب سازی محیط های ورزشی، استفاده از شیوه های تبلیغاتی برانگیزاننده، روی آوری به فعالیت ها و امکانات ورزشی جدید، شرکت دادن دانشجویان در فعالیت های گروهی، جذب مشارکت دانشجویان در محیط های ورزشی و ایجاد خلاقیت و هیجان در برنامه های ورزشی را به عنوان عوامل موثر شاداب سازی و زیباسازی اماکن ورزشی نشان داد. عظیمی دلارستانی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی معیارهای طراحی میلان ورزشی در پارک های تفریحی - ورزشی را شامل ایمنی، فرم ظاهری، عملکرد و ایستگاه های تندرستی عنوان کرده اند. بنابراین با توجه به مطالب فوق در صنعت ورزش محیط های ورزشی به عنوان مراکزی که مستقیماً با مردم در ارتباط هستند، به منظور رشد و بقا نیازمند شناسایی و تقویت عوامل مؤثر در سرزندگی شهری و تعاملات اجتماعی هستند. رشد و ارتقای این عوامل در ورزش مستلزم شناسایی عوامل مؤثر بر آن است که خود بخش های گسترده ای را دربر می گیرد. از آنجا که فضاهای ورزشی نقش بسزایی در اقتصاد دولت ها دارند، نیاز است نسبت به بهره وری هرچه بیشتر آنها توجه شده و گام هایی در راستای بهبود آن برداشته شود. از سوی دیگر، مرور نتایج تحقیقات انجام گرفته در این حوزه به امکان ورزشی نشان می دهد، عوامل متعددی به عنوان عوامل مؤثر بر فرهنگ شهروندی شناسایی شده اند که در برخی موارد متناقض اند. به گونه ای که در برخی از تحقیقات انجام گرفته در این زمینه، استفاده کنندگان و مشتریان اماکن ورزشی بر ابعاد فیزیکی و ساختاری اماکن ورزشی به عنوان مؤلفه های اثرگذار بر مشتریان به اماکن ورزشی تأکید داشتند؛ درحالی که از نظر برخی دیگر از استفاده کنندگان اماکن ورزشی ابعاد نرم افزاری، اجتماعی، فرهنگی و معماری اماکن ورزشی مهمترین عوامل در این زمینه شناخته شدند. بنابراین، از آنجا که بسیاری از پژوهش های انجام گرفته در حوزه بهره وری به اماکن و فضاهای ورزشی و در نتیجه توسعه اقتصادی این اماکن به شکلی کلی انجام گرفته و به شناسایی عوامل بسیاری از جمله عوامل انسانی، مدیریتی، کالبدی و تجهیزاتی، مالی و ... پرداخته است؛ اما اعمال اقدامات تخصصی تر مانند تعاملات اجتماعی، فرهنگ شهروندی و سرزندگی شهری نیاز به بررسی بیشتری دارد. لذا واضح است که لازمه تعاملات اجتماعی، فرهنگ شهروندی و سرزندگی فضاهای شهری، فضای ورزشی مناسب است؛ این در حالی است که اگر اماکن ورزشی فضایی امن و مطلوب را فراهم سازد و فعالیت ها و تفریحات سالم به گونه ای سازمان یافته و مطابق با ارزش های جامعه میسر گردد، حضور فعال مردم و به تبع آن سرزندگی و زیست پذیری افزایش می یابد. لذا محقق در این تحقیق سعی دارد به این سوال پاسخ دهد که آیا ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی بر فرهنگ شهروندی با نقش میانجی سرزندگی شهری تاثیر دارد؟

روش شناسی تحقیق

روش تحقیق حاضر باتوجه به موضوع و اهداف، از نوع زمینه یابی بوده که به روش توصیفی - تحلیلی و به شکل میدانی انجام شد. این تحقیق از انواع تحقیقات کاربردی - توسعه ای است که اطلاعات مورد نیاز آن از طریق مطالعات کتابخانه ای (از جمله مطالعه کتب و نشریات داخلی و خارجی و جستجو در پایگاه های اطلاعاتی (اینترنت) به منظور دستیابی به مبانی نظری و استفاده از تجارب محققین دیگر) و پرسشنامه بدست آمد. کمی کلیه افراد ۶ تا ۱۱ سال که حداقل هفته ای دوبار از فضاهای ورزشی در شهر تهران استفاده می کنند جامعه آماری تحقیق را تشکیل دادند. براساس کوکران برای جامعه نامحدود ۳۸۴ نفر در نظر گرفته می شود که با احتساب ۵٪ احتمال ریزش ۴۰۰ نفر به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شد. بنابراین برای انتخاب نمونه شهر تهران به ۵ بخش شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شد و از هر بخش ۸۰ نفر (۴۰ دختر، ۴۰ پسر) انتخاب گردید. بنابراین تعداد ۴۰۰ نفر (۲۰۰ دختر، ۲۰۰ پسر) نمونه آماری تحقیق را به روش تصادفی تشکیل دادند. از پرسشنامه ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی محمدی (۱۳۹۸) که دارای ۲۵ سوال براساس مقیاس ۵ درجه لیکرت و ۵ مولفه امکانات رفاهی،

¹. Giannico et al

تجهیزات، ترجیح، دسترسی و طراحی بود استفاده گردید. برای اندازه گیری فرهنگ شهروندی از پرسنامه فرهنگ شهروندی توسلی (۱۳۸۸) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۲۹ سوال براساس مقیاس ۵ درجه ای لیکرت و شامل مولفه های مسئولیت-پذیری (سوالات ۱ تا ۱۴)، قانون مداری (سوالات ۱۵ تا ۲۱)، مشارکت (سوالات ۲۲ تا ۲۹) می باشد. برای اندازه گیری سر زندگی شهر از پرسشنامه سر زندگی شهری رخشانی نسب و رشیدیان (۱۳۹۶) استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۱۳ سوال براساس مقیاس لیکرت و شامل مولفه های سلامتی (سوالات ۱ تا ۳)، آسایش (سوالات ۴ تا ۶)، امنیت (۷ تا ۱۰) و زیبایی (سوالات ۱۱ تا ۱۳) می باشد. برای اعتبار سازه (تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی)، برای تعیین پایایی مدل از دو شاخص پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ و از شاخص های روایی واگرا و همگرا (Ave) و مدل سازی معادلات ساختاری از نرم افزارهای اس.پی.اس نسخه ۲۳ و پی.ال.اس نسخه ۲ استفاده شد.

یافته های تحقیق

جدول ۱ توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه های تحقیق را بر اساس سن را نشان می دهد.

جدول ۳- توزیع فراوانی و درصد فراوانی بر اساس سن

شاخص آماری		میانگین		انحراف معیار		کمترین		بیشترین	
		پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر	پسر	دختر
سن		۸.۳۲	۹.۴۲	۱۰.۸۰	۱۲.۵۳	۶	۷	۱۰	۱۱

با توجه به شکل ۲- برازش مدل ساختاری با استفاده از ضرایب Z به این صورت است که ضرایب باید از ۱/۹۶ بیشتر باشند تا بتوان در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بودن آنها را تایید نمود که کلیه ضرایب بیشتر از ۱/۹۶ هستند. نتایج جدول ۴- نشان می دهد که در سطح ۰/۰۱ ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی بر فرهنگ شهروندی تاثیر دارد ($t=28/10$). بنابراین فرضیه اول تایید می شود و ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی بر سرزندگی تاثیر دارد.

جدول ۴- نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیه اول

مسیر ساختاری	ضریب مسیر	معناداری (T-Value)	نتیجه آزمون
ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی → سرزندگی	0.87	28.10	تایید

با توجه به شکل ۲ برازش مدل ساختاری با استفاده از ضرایب Z به این صورت است که ضرایب باید از ۱/۹۶ بیشتر باشند تا بتوان در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بودن آنها را تایید نمود که کلیه ضرایب بیشتر از ۱/۹۶ هستند. نتایج جدول ۵- نشان می دهد که در سطح ۰/۰۱ ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی بر فرهنگ شهروندی تاثیر دارد ($t=3/18$). بنابراین فرضیه دوم تایید می شود و سرزندگی بر فرهنگ شهروندی تاثیر دارد.

جدول ۵. نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیه دوم

نتیجه آزمون	معناداری (T-Value)	ضریب مسیر	مسیر ساختاری
تایید	3.18	0.42	سرزندگی پارکی ← سرزندگی

برای تعیین اثر غیر مستقیم از طریق متغیر میانجی از آماره ای به نام VAF استفاده می شود که مقداری بین ۰ و ۱ را اختیار می کند و هر چه این مقدار به ۱ نزدیکتر باشد، نشان از قوی تر بودن تاثیر متغیر میانجی دارد. در واقع این مقدار نسبت اثر غیر مستقیم به اثر کل را می سنجد.

روش محاسبه VAF

A: مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی

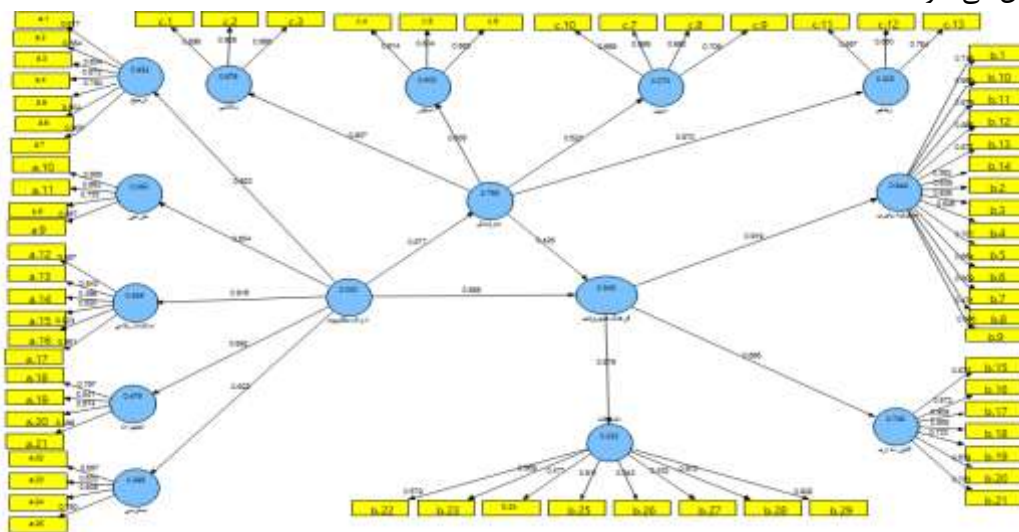
B: مقدار ضریب مسیر متغیر میانجی و وابسته

C: مقدار ضریب مسیر متغیر مستقل و وابسته

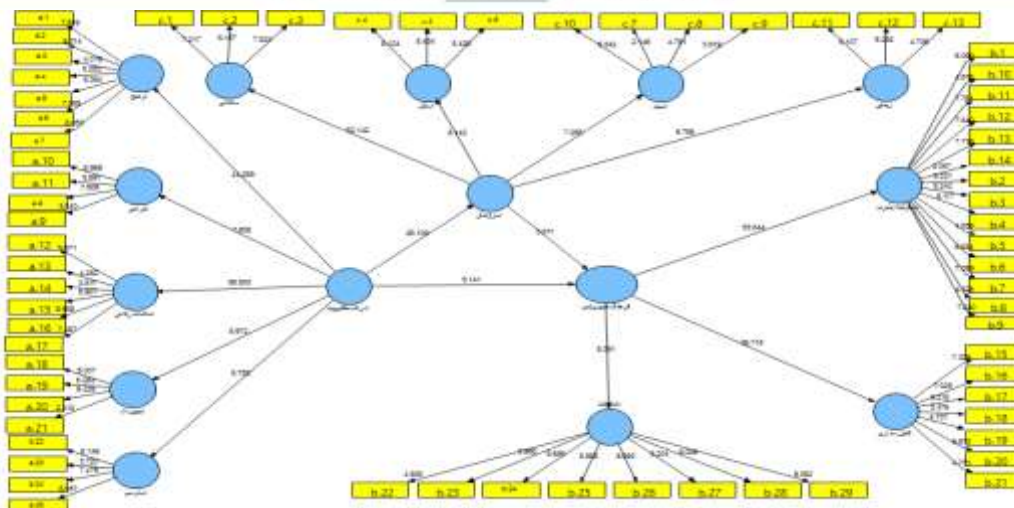
$$VAF = \frac{A * B}{(A * B) + C}$$

$$VAF = \frac{0/87 * 0/42}{(0/87 * 0/42) + (0/55)} = 0/39$$

این بدان معناست که ۳۹ درصد از اثر کل ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی بر فرهنگ شهروندی با نقش میانجی سرزندگی تاثیر تبیین می شود.

شکل ۱- مدل برازش شده پژوهش (ضرایب معناداری)

شکل ۲- ضرایب استاندارد مدل پژوهش

نتیجه گیری

نتایج نشان داد که ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی ویژه کودکان بر سرزندگی شهری تاثیر دارد. نتایج تحقیق با برخی از نتایج تحقیقات درخشانی نسب و رشیدیان (۱۳۹۶) همخوان می باشد. در تایید این موضوع نت و هک (۲۰۱۲) به بررسی ورزش و فضاهای شهری در اروپا از منظر تسهیلات، صنایع و هویتها پرداخته اند. نتایج این تحقیق نشان می دهد که فضاهای شهری به عنوان یکی از مهمترین مکان های ورزشی در اروپا محسوب می گردد و دولت ها باید از نظر تسهیلات این فضاها را تقویت کنند؛ بطوری که این فضاها از نظر باورهای مردم و دستگاه های ورزشی نیز دارای اصول و معیارهای استاندارد باشند. همچنین جین و همکاران (۲۰۱۷) نیز عنوان می کنند که سرزندگی شهری نتیجه یک روند دراز مدت از رضایت کاربران در فضاهای شهری است که کاربران، مصرف کنندگان و سرمایه گذاران خصوصی با ایجاد انگیزه و خشنودی در مکان های عمومی و خصوصی محیط شهری نقش مهمی ایفا می کنند. علیپور و همکاران (۱۳۹۱) بیان می کنند کیفیت و سرزندگی یک فضا در شهر از برآیند مؤلفه هایی حاصل می شود که با شناسایی کارکردها و تأثیرات مناسب هر یک از آنها بر فضا می توان راهکارهایی برای بهبود کیفیت فضاهای شهری ارائه داد. در مطالعه بر روی بیش از هزار فضای عمومی شهری در کشورهای مختلف جهان و سنجش نظرات شهروندان، چهار عامل اساسی در سرزندگی و کیفیت فضاهای عمومی شهری از اهمیت بیشتری برخوردار شد؛ دسترسی و به هم پیوستگی، آسایش و منظر، کاربری و فعالیت و اجتماع پذیری که البته در این میان، اجتماع پذیری از مهمترین عوامل مطلوبیت سنجی فضاهای شهری به حساب می آید و بر این نکته تصریح دارد که یک محیط مطلوب بطور یقین مورد استفاده و کاربری اجتماعی قرار می گیرد. در تایید نتایج می توان عنوان نمود که یکی از مهمترین عوامل مؤثر در افزایش سرزندگی شهری ورزش و فعالیت های جسمانی و استفاده از هوای آزاد است. پژوهشهای انجام شده در مورد اثر فعالیت ورزشی بر سلامتی جسمی، روانی، طول عمر، شادابی، گسترش روابط اجتماعی و غنی سازی اوقات فراغت باعث شده تا مشارکت مردم در ورزشها و به ویژه شرکت آنها در انواع ورزش های همگانی در جهان افزایش یابد و به همین دلیل است که امروزه اغلب کشورهای پیشرفت هيجهان در برنامه ریزی ها و سازماندهی ورزش همگانی کشور خود با دیگر کشورها رقابت می کنند و بطور مداوم درحال ارائه برنامه های خلاق برای رشد این ورزش هستند.

نتایج نشان داد که سرزندگی بر فرهنگ شهروندی تاثیر دارد. با توجه به نقش کلیدی فعالیت های بدنی در زندگی روزمره و سلامت افراد جامعه، می بایست فرصت و محیطی را فراهم نمود که در آن شهروندان بتوانند به ورزش و فعالیت بدنی بپردازند، در همین راستا شایسته است خدماتی نیز به شهروندان ارائه گردد که افراد بتوانند ساعاتی را به دور از مسائل اجتماعی و خانوادگی و با علاقه و تمایل وافر به ورزش و فعالیت های بدنی بپردازند (لویی، ۲۰۰۸). دی بویس (۲۰۱۰) معتقد است یک شهر سرزنده نه تنها توانایی تسهیل تغییرات کالبدی- فضایی شهر را در سراسر زمان دارد بلکه این روند را در طول زمان نگه

می‌دارد، و ارتباط اقتصادی اجتماعی موثری بین عرضه کنندگان و کاربران شهری برقرار می‌کند که به تکامل تدریجی محیط شهری می‌انجامد. سرزندگی، به عنوان یک پدیده شناختی- ادراکی، مفهومی اعم از فضای شهری بوده که به فضاهای؛ باکیفیت، مطلوبتر و جذابتر اشاره دارد که توانایی انتخاب گزینه های بیشتری برای فعالیتهای اجتماعی و همچنین جایگزینی برای مبادلات فرهنگی را به همراه دارد.

نتایج نشان داد که ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی ویژه کودکان بر فرهنگ شهروندی با نقش میانجی سرزندگی تاثیر دارد. در حال حاضر تأکید بر مفهوم فرهنگ شهروندی به این دلیل است که زندگی در محیط های شهری و هر محیطی انسانی، مستلزم پذیرش و نهادینه کردن انواعی از هنجارهای اجتماعی، قانونی و حقوقی است که به شکلی پایدار ضمن نظامند ساختن روابط اجتماعی، تمامی فعالیتها، تمایلات و نیازهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی افراد را سامان داده و مانع از اعمال ستم و زور به شهروندان می‌شود. اما فرهنگ پدیده‌ای اکتسابی، انتقال پذیر، پویا و آموختنی است. به واسطه همین ویژگی ها، فرهنگ شهروندی را می‌توان قابلیت اکتسابی و توانایی غیر غریزی انسانی تعریف کرد که شکل دهنده به سبک کلی زندگی و تعاملات او با دیگران باشد. این در حالی است که در دهه‌های گذشته سرزندگی شهری به دغدغه‌های اصلی برای جامعه شناسان تبدیل شده است. برای همین عده‌ای از طراحان و برنامه ریزان شهری معتقدند، سرزندگی فضای شهری پدیده ای مرتبط با چشم‌انداز آینده شهر است. از این رو سرزندگی در ارتباط با دسترسی به زیر ساخت‌ها و معیارهای زیست محیطی و بیولوژیکی تعریف می‌شود (دی کو، ۲۰۱۳). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی فقط به کارکردهای اکولوژیکی آن خلاصه نمی‌شود و بلکه برای شهروندان، کارکردهای جانبی آنها همچون کارمردهای فرهنگی نیز از اهمیت بیش تری بهره مند است.

نتایج نشان داد که ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی ویژه کودکان بر فرهنگ شهروندی با نقش میانجی سرزندگی تاثیر دارد. یکی از خصوصیات منفی زندگی امروز، کاهش فعالیت‌های جسمانی و تعاملات اجتماعی در بین افراد جامعه و عدم حضور فعال آنها در عرصه های ورزشی و فرهنگی- اجتماعی عمومی است. ازجمله دلایل این مسئله طراحی نامناسب فضاهای ورزشی است که سبب می‌شود، افراد تمایل چندانی برای حضور در این محیطها نداشته باشند. بنابراین یکی از عواملی که می‌تواند در جذب هرچه بیشتر افراد به این اماکن نقش داشته باشد و لازم است مورد توجه هرچه بیشتر طراحان، معماران و سازندگان اماکن ورزشی قرار گیرد. لذا واضح است که لازمه تعاملات اجتماعی، فرهنگ شهروندی و سرزندگی فضاهای شهری، فضای ورزشی مناسب است؛ این در حالی است که اگر اماکن ورزشی فضایی امن و مطلوب را فراهم سازد و فعالیتها و تفریحات سالم به گونه‌ای سازمان یافته و مطابق با ارزش های جامعه میسر گردد، حضور فعال مردم و به تبع آن سرزندگی و زیست پذیری افزایش می‌یابد. نتایج نشان داد که ادراک مطلوبیت فضای ورزشی پارکی ویژه کودکان بر سرزندگی تاثیر دارد. لذا پیشنهاد می‌شود اماکن ورزشی فضایی پارکی امن و مطلوب را فراهم سازیم و فعالیت ها و تفریحات سالم به گونه ای سازمان یافته و مطابق با ارزش های جامعه میسر گردد، حضور فعال مردم و به تبع آن سرزندگی و زیست پذیری افراد جامعه افزایش می‌یابد. نتایج نشان داد که سرزندگی شهری بر فرهنگ شهروندی تاثیر دارد. توجه به سطوح مختلف کالبدی (محل، ناحیه و ..)، توجه به گستره زمانی فعالیتها و شرایط سنی و جنسی کاربران در انواع فضاها (مطلوب) با تاکید بر روابط عناصر سرزندگی شهری پیشنهاد می‌شود. در پایان نیز پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی نیازسنجی از نیازها و خواسته های افراد استفاده کننده از فضای ورزشی پارکی انجام شود تا بتوان طراحی پارک های شهری بر اساس نیازهای واقعی آنها انجام گیرد.

منابع

- درخشانی نسب، ح. ر؛ رشیدیان، م. (۱۳۹۶). تحلیلی بر جایگاه مبلمان ورزشی در افزایش سرزندگی فضاهای شهری مطالعه موردی: شهر نورآباد ممسنی. جغرافیا و توسعه، ۱۰۱-۱۱۶.
- سیدعامری، م؛ بردی محمدآلق، ق. (۱۳۹۱). تبیین راهکارهای جذب و افزایش مشارکت شهروندان در برنامه های ورزش همگانی و تفریحی (مطالعه موردی، ارومیه).

- عظیمی دلارستاقی، صفانیا، محمد؛ عظیمی دلارستاقی (۱۳۹۳). بررسی معیارهای طراحی مبلمان ورزشی در پارک های تفریحی - ورزشی. دوفصلنامه مدیریت و توسعه ورزش، ۱۶(۱)، ۲۲۲-۲۴۳.
- علیپور، روجا؛ مسعود خادمی؛ محمد مهدی سنماری؛ مجتبی رفیعیان (۱۳۹۱). بررسی شاخصه های کیفیت محیطی در شناسایی اولویت های مداخله در محدوده بافت فرسوده شهر بندر لنگه، فصلنامه باغ نظر. ۹(۲۰)، ۱-۲۲.
- کریم الهی، زهرا (۱۳۹۴). تاثیر ویژگی های محیطی فضاهای ورزشی بر جذب مشتری (باتوجه به مفهوم محیط های پاسخ ده) مطالعه موردی: مجموعه ورزشی انقلاب تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا (س)، دانشکده تربیت بدنی.
- مجیدی، چالاک؛ کاشف، سید محمد؛ احدی، بهزاد؛ رسول آذر، گلاله (۱۳۹۴). عوامل مرتبط با شادابسازی و زیباسازی اماکن ورزشی بر گرایش دانشجویان خوابگاهی به فعالیت بدنی. پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱۵(۱)، ۲۹-۳۹.

- Bamberg, J., Hitchings, R., Latham, A. (2018). Enriching green exercise research. *Landscape and Urban Planning*, 178, 270- 275.
- De Koe, D. (2013). *Urban Vitality Through a Mix of Land-uses and Functions: An Addition to Citymaker*. MSc Thesis Land Use Planning - Landscape Architecture and Planning - Land Use Planning - Wageningen University.
- Eun, H. K., & Lee, J. H. (2012). The impact of service quality of public sports facilities on citizens' satisfaction, image, and word-of-mouth intention. *The Sport Journal*, 15(1).
- Giannico, V., Spano, G., Elia, M., D'Este, M., Sanesi, G., & Laforteza, R. (2021). Green spaces, quality of life, and citizen perception in European cities. *Environmental Research*, 196, 110922.
- Isin, E.F. & Turner, B.S. (2002). *Political citizenship: foundation of rights*, handbook of citizenship studies, sage publications, 1-11.
- Kinnan, M. (2017). *Exploring the relationship between green exercise, well-being, and physical activity motives* (Doctoral dissertation).
- Liui, C (2008). *Analysis Of Service Quality, Customer Satisfaction And Customer Loyalty Of Commercial Swim Clubs In Taiwan*, Dissertation, Alabama University.
- Liui, C (2008). *Analysis Of Service Quality, Customer Satisfaction And Customer Loyalty Of Commercial Swim Clubs In Taiwan*, Dissertation, Alabama University.
- Loureiro, A., Veloso, S. (2018). Green exercise, health and well-being. *Handbook of Environmental Psychology and Quality of Life Research*. 149-169.
- Mc Andrew, F. T. (2015). *Environment participation method in design and planning*. New York: Department of John Wiley & Sons.
- Mowen, A. J. (2009). Perceptions of Health and Safety in Urban Parks. *Journal of Applied Sciences*. 5(1). 71-79.
- Oktay, D. & Rustemli, A. (2011). The quality of urban life and neighborhood satisfaction in Famagusta, in *Investigating Quality of Urban Life: Theory, Methods, and Empirical Research* (Eds: R. W. Marans & R. Stimson), New York: Springer, 233-249.
- TRINH, N. T. H., & CICEA, C. (2021). *Green Space and Its Role to Improve Social and Economic Development for a Better Quality of Life*.
- Yeh, H. P., Stone, J. A., Churchill, S. M., Wheat, J. S., Brymer, E., & Davids, K. (2016). Physical, psychological and emotional benefits of green physical activity: an ecological dynamics perspective. *Sports Medicine*, 46(7), 947-953.
- Zhu, J., Lu, H., Zheng, T., Rong, Y., Wang, C., Zhang, W., ... & Tang, L. (2020). *Vitality of Urban Parks and Its Influencing Factors from the Perspective of Recreational*

Service Supply, Demand, and Spatial Links. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1615.

The effect of perceiving the desirability of park sports space for children on citizenship culture with the mediating role of life

Abstract

The aim of this study was to investigate the effect of perception of the usefulness of park sports space for children on citizenship culture with a mediating role in life and to present a model. The research was descriptive-analytical and conducted in the field. The statistical population of all people 6 to 11 years who use sports facilities in Tehran at least twice a week constituted the statistical population of the study. According to the Cochran table, 384 people are considered for the unlimited community, which was considered as a statistical sample with a 5% probability of falling 400 people. To measure the research variables, a researcher-made questionnaire was used to understand the desirability of a park sports space, Tavassoli Citizenship Culture (2009), Rakhshani Nasab and Rashidian (2017). In this study, for structural validity (heuristic and confirmatory factor analysis), to determine the reliability of the model from two composite reliability indices and Cronbach's alpha and from divergent and convergent validity indices (Ave) and structural equation modeling from SP software .S version 23 and PLS version 2 were used. Model fit index was reported 0.72 $GOF =$. The results showed that the perception of the usefulness of park sports space has an effect on citizenship culture with a mediating role in life. Therefore, if we provide safe and desirable park sports facilities and healthy activities and recreation are organized in a way and in accordance with the values of society, the active presence of people and, consequently, the vitality and vitality of society will increase.

Keywords: Perception of the usefulness of a park sports space, citizenship culture, Vitality children